

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΒΙΩΜΑΤΑ, ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Φέρνοντας τα παιδιά κοντά στο βιβλίο

Το κείμενο του Κυριάκου Αθανασιάδη είναι δημοσιευμένο στον ιστότοπο Φέρνοντας τα παιδιά κοντά στο βιβλίο – Αντικλείδι (antikleidi.com) στις 20.02.2019 (ανάκτηση 14.3.2022). (διασκευή για τις ανάγκες της εξέτασης)

«Πώς θα μάθουμε στα παιδιά μας να διαβάζουν βιβλία, πώς θα τα φέρουμε κοντά στη λογοτεχνία;»

Είναι ένα θεμελιώδες και εξαιρετικά κρίσιμο θέμα. Κρίσιμο μάλιστα όχι γενικά και αόριστα, επειδή το βιβλίο είναι «καλό». Αλλά κρίσιμο για τη χώρα — για την ποιότητα της χώρας, για την παραγωγική, καλλιτεχνική, πολιτιστική άνθησή της, για την οικονομία της (ναι, για την οικονομία της), για τις δυνατότητές να σταθεί με επάρκεια στο ανταγωνιστικό περιβάλλον, όπου καλείται καθημερινά να παρίσταται και να μάχεται.

Ένα παιδί που θα αγαπήσει πραγματικά το βιβλίο είναι ένας αυριανός αναγνώστης, και μάλιστα, απαιτητικός. Αυτό είναι κάτι που θεωρούμε αξιωματική αλήθεια. Μολονότι προσωπικά πιστεύω ότι η εισαγωγή ενός νέου ανθρώπου στη λογοτεχνία ενηλίκων δεν γίνεται μέσω της Παιδικής Λογοτεχνίας αλλά μέσω της Young Adult Λογοτεχνίας (αυτού που στα ελληνικά λέμε συνήθως Λογοτεχνία για Εφήβους — μια λογοτεχνική κατηγορία που στην Ελλάδα απουσιάζει, ενώ σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες είναι η Νο1 σε πωλήσεις...), μολονότι δηλαδή ένα παιδί δεν θα περάσει απευθείας από τα βιβλία που διαβάζει, όταν είναι δέκα ετών, στα βιβλία που θα διαβάζει στα είκοσί του, είναι περισσότερο από βέβαιο ότι το παιδί που θα αγαπήσει τα βιβλία από μικρό, δεν θα απιστήσει ποτέ στην αγάπη του. Θα συνεχίσει ομαλά με την Εφηβική Λογοτεχνία και θα καταλήξει στη Λογοτεχνία Ενηλίκων (και στο δοκίμιο, ασφαλώς). [...]

«Πώς θα βάλουμε τα παιδιά να διαβάζουν βιβλία;» αναρωτιέται ένας σχολιαστής του ιστότοπου, και συνεχίζει: Μια πολύ καλή και έγκυρη ερώτηση. Η απάντηση δεν είναι απλή. Πρέπει να διαβάζουμε βιβλία μπροστά στα παιδιά, να επαινούμε πράγματα που βρήκαμε ή μάθαμε από και χάρη στα βιβλία, να παραπέμπουμε τα παιδιά να μαθαίνουν να ψάχνουν σε βιβλία (τα λεξικά και οι εγκυκλοπαίδειες είναι βιβλία), να τους εξηγούμε ότι δεν χρειάζεται να απογοητεύονται, αν δεν τα καταλαβαίνουν όλα με τη μια, και να μην τα

παρατούν, να έχουμε άποψη κι εμείς για τα βιβλία που διαβάζουν (τι λένε, πότε και γιατί γράφτηκαν κλπ.), για να μπορούμε να συζητάμε μαζί τους τι τους άρεσε και τι όχι. Αλλά, κυρίως, δεν πρέπει ποτέ να βάζουμε με το ζόρι τα παιδιά να διαβάσουν βιβλία. Δεν πρέπει να επιμένουμε να διαβάσουν με το στανιό κάποιο βιβλίο επειδή, για κάποιον λόγο, «πρέπει στην ηλικία τους» να διαβάσουν τον συγκεκριμένο συγγραφέα ή να «ξεστραβωθούν». Τα παιδιά πρέπει να μαθαίνουν να διαβάζουν βιβλία, επειδή μαθαίνουν να τα αγαπούν. Να αγαπούν τα βιβλία και τις γνώσεις και τις απολαύσεις που προσφέρουν από τις σελίδες τους. Και, όπως κάθε αγάπη που θα διαρκέσει ολόκληρη ζωή, η αγάπη για τα βιβλία θέλει δουλειά πολλή. Όμως, είναι άφθονα και πολλά τα αντίδωρα που μας προσφέρει. [...]

A3. Σε ένα άρθρο στην εφημερίδα του σχολείου σου να προβληματιστείς για τα ενδιαφέροντα τα δικά σου και των συνομήλικών σου. Ποιες ενασχολήσεις τραβούν το ενδιαφέρον σας και πώς θα τους έπειthes ότι είναι συναρπαστικό να διαβάζουν βιβλία; Μπορείς να αξιοποιήσεις στοιχεία από το κείμενο, την εμπειρία σου και την σχολική ζωή. (200-250 λέξεις)

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΑΛΚΗ ΖΕΗ (1925-2020)

Το καπλάνι της βιτρίνας

Η Αλκη Ζέη έγραψε μυθιστορήματα για παιδιά και εμπνεύστηκε το «Καπλάνι της βιτρίνας» (1963) από τα παιδικά της χρόνια στη Σάμο. Το απόσπασμα παρακάτω είναι από την 238^η χιλιάδα, εκδόσεις Κέδρος, 2007.

[...] Η Κυριακή τον χειμώνα είναι η πιο βαρετή μέρα. Θα 'θελα να ξέρω αν όλα τα παιδιά του κόσμου περνούνε τόσο βαρετά, όσο η Μυρτώ κι εγώ. Το απόγευμα μάλιστα, όταν αρχίζει να σκοτεινιάζει νωρίς νωρίς, δεν ξέρουμε τι να κάνουμε. Από το πρωί έχουμε παίξει, έχουμε τσακωθεί, ύστερα ξαναμονιάσει, έχουμε διαβάσει – εγώ το «Δαβίδ Κόπερφηλδ» και η Μυρτώ τον «Τζακ»- και δεν μένει πια τίποτα, μα τίποτα να κάνεις.

Ο μπαμπάς και η μαμά τις Κυριακές παίζουν χαρτιά στο σπίτι του κυρίου Περικλή, που είναι διευθυντής του μπαμπά στην Τράπεζα. Η θεία Δέσποινα, η αδελφή του παππού, πάει επίσκεψη στις φίλες κι η Σταματίνα, η υπηρέτρια, έχει έξοδο. Έτσι μένουμε τα κυριακάτικα απογεύματα στο σπίτι μόνες με τον παππού. Αν είναι καλός καιρός, ο παππούς μας πάει περίπατο κι ύστερα, μόλις σκοτεινιάσει, γυρνάμε πίσω. Τότε αρχίζει η μεγάλη

βαρεμάρα. Ο παππούς κλείνεται στο γραφείο του με τους «αρχαίους» του. Έτσι λέμε, με την αδελφή μου τη Μυρτώ, τα βιβλία του παππού, γιατί είναι όλα αρχαία ελληνικά.

Εμείς πάμε στην τζαμωτή βεράντα και κοιτάμε τη θάλασσα. Όταν έχει τρικυμία, τα κύματα σπάνε στους βράχους, πιτσιλάνε τα τζάμια κι έτσι όπως κυλάνε οι στάλες απάνω μοιάζουν με δάκρυα. Τότε είναι που συλλογιζόμαστε τις πιο θλιβερές ιστορίες. Τάχατες πως πέθανε ο μπαμπάς, η μαμά ξαναπαντρεύτηκε κι ο πατριός μας είναι πιο κακός και από τον Δαβίδ Κόπερφηλδ.

Ή, πάλι, σκεφτόμαστε πως ο παππούς είναι ένας φτωχός ζητιάνος και εμείς, ντυμένες κουρέλια, γυρίζουμε μαζί του μέσα στο κρύο και ζητιανεύουμε, από πόρτα σε πόρτα, ψωμί. Καθετί που συλλογιόμαστε τού δίνουμε και τίτλο, λες και είναι ολόκληρο παραμύθι. [...]

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Στο κείμενο οι δύο ηρωίδες περνούν βαρετά τα κυριακάτικα απογεύματα και επινοούν μια πρωτότυπη ενασχόληση, φαντάζονται ιστορίες, στις οποίες συμμετέχουν. Ποια είναι η γνώμη σου για την ιδέα αυτή που έχουν τα παιδιά; Θα σου άρεσε να εντάξεις στις ενασχολήσεις σου μια τέτοια δραστηριότητα;

ή

2. Να φανταστείς πως είσαι ένα από τα δύο κορίτσια του κειμένου. Τι θα πρότεινες στην αδερφή σου να κάνετε το κυριακάτικο απόγευμα, ώστε να μην είναι βαρετό;

Μονάδες 25